

Mätt'tööttmõš da prizoov

VUÄ'NKÂNJI DA ČIÖLGGŠÂNJI

Siiskõs

Mätt'tõõdi da prizoovnee'kk tuärjjõõzz	3
Mätt-teä'gğ	12
Jälstemtuärjjõs da jälstemlââ'ss	16
Mätlläinn	18
Mä'htt puätti vaakte mätt-tuärjjõ'sse?	21
Tuärjjõs škooulmaa'tkid da porrmõõžžid	24
Õllškooulmätt'tõõtti tiõrvâsvuõtthâidmähss	28
Vuõrâsoummiškooultemtuärjjõs	29
Tuärjjõõzz prizoovnekka	30
Ooccâm da mä'hssem	33
Näai't Kela kääzzkâstt	35

Mätt'tõõdi da prizoovnee'kk tuärjjõõzz

Tän brosyyrâst muštlet,
mä'htt Kela tuärjjad mätt'tõõttjid
da armeijast kääzzkõ'sttjid le'be siviilkääzzkõ'sttjid.

Brosyyr looppâst lie teâđ tõ'st,
mä'htt tuärjjõõzzid oo33ât.

Brosyyr muštta lookkâmee'jj 2022–2023 vue'jjest.
Mie'ldd jie leäkku puk tuärjjõõzzi tää'rkes teâđ.

Lââ'ssteâđ nee'ttest da te'lfoonâst

Kela tuärjjõõzzi pirr muštlet
nuõrttsää'mkiõ'lle addrõõzzâst
www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Mätt'tõõtti da prizoovnee'kk
tuärjjõõzzi pirr muštlet tää'rkben
Kela lää'ddkiõllsaž seeidain
www.kela.fi/opiskelijat
www.kela.fi/asevelvolliset

Jõs tu'st lie kõõčmõõžž,
vuaitak soi'ttjed kääzzkâ'sttemnâamra
020 692 209

Kela tuärjjözz mätt'tööttja

Kela vuäitt miöttäd mätt'tööttja mätt-tuärjjözz.

Mätt-tuärjjö'sse ko'lle

- mätt-teä'gğ
- mätt-tie'gğ huölteeipâjös
- mätt-tie'gğ mättmateriaal-lââ'ss
- mättlâäin riikkstaanmös
- jälstemlââ'ss.

Mätt-tuärjjözz jälstemlââ'zz vuäitt vuäžžad tå'lk, jös mätt'tâätt ouddmiärkkân meermättškooulâst le'be ålggjänmin.

Lää'ddjännmest jälsteei mätt'töötti vuäitt takainalla vuäžžad takai jälstemtuärjjözz.

Jee'res Kela mä'hssem tuärjjözz mätt'tööttja lie ouddmiärkkân

- škooulmä'tkktuärjjös
- mättläinnpue'rös
- porrmöštuärjjös.

Ķii vuäžž mätt-tuärjjõõzz?

Vuäitak oocâd mätt-tuärjjõõzz,
ko alttäak määttaid vuâđđskooul mâŋŋa.

Vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjõõzz, jõs mätt'tõõđak

- lookkjiškooulâst
- ämmtallaš mättstroit'ttlest
- õllškooulâst
- meermättškooulâst.

Vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjõõzz še vuâđđskoou'le,
jõs spraavak tu'tkkõs-škooultõ'sse vaalmteei škooultõõzz
le'be räa'vesoummui vuâđđmätt'tõõzz.

Vuõrâslookkjiškooulunii'kkîn mätt-tuärjjõõzz vuei'tte vuäžžad
tâ'lk tõk, koin lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse
le'be kook sprää've õhttuumtu'tkkõõzz.
Õhttuumtu'tkkõs miârkkšââvv,
što spraavak seämma ääi'j ämmtallaš vuâđđtu'tkkõõzz
da lookkjiškooul.

Jiijjad puätti da kuä'ss-ne puârssi puätti še
vuei'tte vaaikted mätt-tuärjjõõzz vuäžžma.

Jõs puäđak ålggjânmin Lää'ddjânma mätt'tõõttâd,
jiõk takainalla vuei't vuäžžad mätt-tuärjjõõzz.

Jõs mätt'tõõđak ålggjânmin,
vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjõõzz Lää'ddjânmemest.
Tu'st kuuitâg â'lğge lee'd ouddmiârkkân jälstem
le'be piârkkõskvuõđi diõtt kiiddõs cõnstõõgg Lää'ddjânma.

Ķeä'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse?

Tu'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse,
jõs teâudak kuhtuid täid mäainaid:

- Ķiõrgtak vuâđđskooul ee'jj 2021 le'be tõn mâŋŋa.
- Leäk šõddâm ee'jj 2004 le'be tõn mâŋŋa.

Puk škooultõõzz jie leäkku mäaustee'm,
hâ't teâudcik mäainaid.

Tää'rkest tuu mättstroit'ttlest,
lij-a tuu škooultõs mäaustem.

Ķii ij vuäžž mätt-tuärjjõõzz?

Jiõk vuei't vuäžžad mätt-tuärjjõõzz,
jõs vuäžžak ouddmiârkkân täid tuärjjõõzzid:

- reâugte'mesvuõttpei'vvtie'ğğ
le'be reâuggmarkkântuärjjõõzz
- puõzzâlpei'vvtie'ğğ
- säu'rmâ'ttemtie'ğğ määttääd
- jeältõõgg (ij kuõsk piârjeältõõgg)
- vuärtõõllâmluõvâsvuõttko'rvvõõzz
- mätt-tuärjjõõzz ålggjânmin
- vuõrâsoummiškooultemtuärjjõõzz.

Jõs vuäžžak vuõrâsoummiškooultemtuärjjõõzz,
vuäitak kuuitâg vuäžžad mätläin riikkstaanmõõžž.

Jiõk vuäžž mätt-tuärjjõõzz ni te'l, jõs

- leäk reâuggviõkkškooultõõzzâst
- leäk mättsuâppmõš-škooultõõzzâst
- leäk prizoov- le'be siviilkääzzkõõzzâst.

Puâccjõovmõš

Jõs puâccjõovak kõõsk määtai,
vuaitak pää'cced puõzzâmluammu
da ooccâd Kelast puõzzâlmpei'vvtie'ğğ.

Jõs tu'nne miõđat puõzzâlmpei'vvtie'ğğ,
Kela looppat mätt-tuärjjõõzzad automaattlânji.

Armeija da siviilkääzkkõs

Jiõk vuei't vuâžžad mätt-tuärjjõõzz armeija
le'be siviilkääzkkõõzz ääi'j.

Jõs vuâžžak mätt-tuärjjõõzz da alttâak armeija
le'be siviilkääzkkõõzz, i'lmmed tõi'st Kelaa'je.
Kela looppat mätt-tuärjjõõzzad.

Vuaitak ooccâd tuärjjõõzz o'đđest, ko juâtkak määttaid.

Mätt-tuärjjõs lookjiškooulnekka da ämmta mätt'tõõttja

Kela vuaitt miõttâd mätt-tuärjjõõzz lookjiškooulmäättaid
da ämmtallaš škooultõ'sse.

Vuõrâsommilookjiškooulâst vuaitak vuâžžad tuärjjõõzz
tâ'lk, jõs tu'st lij vuõiggâdvuõtt määuste'mes škooultõ'sse
le'be spraavak õhttuumtu'tkkõõzz.

Vuaitak vuâžžad tuärjjõõzz jee'res määttaid še, ouddmiârkkân

- määttaid meermättškooulâst le'be liikkeem-
mättškooulâst
- valmštõ'tti škooultõ'sse
ouddmiârkkân TUVVA-škooulõ'sse
- vuõrâsuummi vuâđđmätt'tõ'sse.

Vuâžžak mätt-tuärjjõõzz mie'rräai'j.

Lookjiškooulmäättaid tuärjjõõzz miõđat
vuõššân kuälmad mätt'tõõttâmee'jj lo'ppe.
Ämmtallaš määttaid tuärjjõõzz miõđat
määttaid veiddsõsvuõđ va'stteei ääigas.

Jõs määttaid juâtkkje tõi'n mõi'je,
tu'st fe'rttai ooccâd tuärjjõõzz lââ'ssäigas jeä'rben.
Jõs valmštõõvak plaanuum ääi'jben
le'be jõõskak määttääd,
muu'st i'lmmed ää'sšest Kelaa'je.

Mätt-tuärjjõs õllškooulmätt'tõöttja

Vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjõõzz, ko spraavak

- õllškooul'tkkõõzz universitee'ttest le'be ämmatõllškooulâst
- ämmatõllškooulmäättaid valmštõ'tti, jännmasi'rddjid jurddum škooul'tõõzz
- pääđärvsää'n le'be mättobbvuõđ õllškooul'tkkõõzz mænŋa.

Määtääd veeidasvuõđâst lij kïdd, mõõn kuu'kk vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjõõzz. Õõut lookkâmee'jj ääi'j mätt-tuärjjõõzz määu'set takainalla 9 mänpââ'jest.

Što vuäitak vuäžžad mätt-tuärjjõõzz, määtt â'lğge ouddned. Kela seu'rrai määttai ouddnummuž.

Mõõn jiännai mätt-tuärjjõõzz vuäžž?

Mätt'tõõtti, keä'st jie leäkku päärna, vuäitt vuäžžad mätt-tie'ğğ da mättläin jäänmõsân nu'tt 910 eeu'r mänpââ'jest. Tät teä'ğğsumm ânn se'st nu'tt 260 eu'rred mätt-tie'ğğ da 650 eu'rred mättläin.

Mätt'tõõtti, keä'st lie päärna, vuäitt vuäžžad mätt-teägga päärnažpââjõõzz. Lää'ssen mätt'tõõtti vuäitt vuäžžad takai jälstemtuärjjõõzz.

Vuäitak ärvvtõõllâd Kela ne'ttseeidai la'skķeem-mašina veäkkä, mâ'mmet vuäžžak mätt'tõõtti tuärjjõõzzid (läädas).

www.kela.fi/laskurit

Vuäžžak tää'rķab teäđaid mätt-tie'ğğest, jälstummuž tuärjjõõzzin da mättläinast tän brosyrr pue'tti seeidain.

Mätt-teä'ğğ

17 ee'kkes teauddam mätt'töötti vuäitt vuäžžad mätt-tie'ğğ.

Mätt-tie'ğğ meärra vaaikte

- mõõn äkksaž leäk
- mä'htt jälstak
- leäk-a näittlõöttäm
- lie-a tu'st päärna.

Uu'ccmõs mätt-tie'ğğ lie 8–40 eu'rred mänpää'jest. Tõn vuäitt vuäžžad 17–19-ekksaž mätt'töötti, kää'tt jäälast puärrses ä'rnn.

Šuurmõs vuei'tlvaž mätt-teä'ğğ päärnate'mes mätt'tööttja lij 259 eu'rred mänpää'jest.

Vuälla 17-ekksaž vuäitt vuäžžad

- mätt-tie'ğğ, jõs päärnažläâ'ss lij loopptum
- mätt-tie'ğğ mättmateriaal-lââ'zz, jõs määtt jiä leäkku mäauste'mes škooultõõzz.

Mätt-tie'ğğest älgg mä'hssed piid.

Jiõk kuuitäg jooud mä'hssed mätt-tie'ğğstad piid, jõs tu'st jie leäkku jee'res puätti.

Mätt-tie'ğğ huõlteeipâäjõs

Jõs leäk vuälla 18-ekksaž päärna huõlteei, mätt-teäggsad läâ'zztet huõlteeipâäjõõzz. Tõt lij nu'tt 104 eeu'r mänpää'jest. Kela meätt tõn automaattlânji.

Mätt-tie'ğğ mättmateriaal-lââ'ss

Vuäitak vuäžžad mättmateriaal-lââ'zz, jõs täk mäain teauddje:

- Tu'st jie leäkku päärna jiõk-ga leäkku näittlõöttäm.
- Puärrsääd puätti lie õhttsi'žže jäänmõsân 41 100 eu'rred ee'jjest.
- Jõs jälstak puärrsad ä'rnn da leäk vuälla 20-ekksaž le'be jälstak jiõččinad da leäk vuälla 18-ekksaž.

Jiõk vuei't kuuitäg vuäžžad mättmateriaal-lââ'zz, jõs tu'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse.

Keä'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse?

Tu'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse, jõs teaudak kuhtuid täid mäainaid:

- Kiõrgtak vuädđškooul ee'jj 2021 le'be tõn mângja.
- Leäk šõddâm ee'jj 2004 le'be tõn mângja.

Puk škooultõõzz jie leäkku mäaustee'm, hä't teaudčik mäainaid.

Tää'rkest tuu mättstroittlest, lij-a tuu škooultõs mäaustem.

Mättmateriaal-lââ'zz vuei'tte vuäžžad še 15- le'be 16-ekksa, hã't sij jie vuei't vuäžžad jee'res mätt-tie'ğğ.

Mättmateriaal-lââ'ss lij nu'tt 48 eu'rred määnpââ'jest.

Jõs vuäžžak ju'n mätt-tuärjjõõzz,
Kela meätt tu'ne mättmateriaal-lââ'zz automaattlânji.
Jiõk â'te taarbãž ooccãd tõn jeä'rben.

Jõs jiõk võl vuäžž ni mõõn mätt-tie'ğğ,
leãša vuãitak vuäžžad mättmateriaal-lââ'zz,
oõz mätt-tuärjjõõzz mätt-tuärjjõsooccmõõžžin.

Puärresi puãtti

Tuu puärresi puãtti vuei'tte vaaikted tõõzz,
vuäžžak-a mätt-tuärjjõõzz da mõõn jiãnnai vuäžžak tõn.
Sãjjsaž puärresi le'be ouddmiãrkkãn äã'jj
le'be äãkk puãtti jie vaaikãt mätt-tuärjjõ'sse.

Jõs tuu puãrraz lie rãtkkjam,
Kela vãldd lokku tõn puãrraz puãttjid,
ķeãn å'rnn jãlstak le'be ķeãn å'rnn mããimõsãn jãlstik.

Õllškooulmätt'tõõtti

Jõs mätt'tõõđak õllškooulãst,
tuu puärresi puãtti jie vuei't uu'ceed tuu mätt-tie'ğğ meã'r
le'be reiddad tõn.
Jõs tuu puãrrsin lie tã'lķ siõmmna puãtti,
tõk vuei'tte vaaikted nu'tt,
što vuäžžak jããnab mätt-tuärjjõõzz.

Lookjiškooulãst, ämmtallaš mättstroittlest le'be mättškooulãst mätt'tõõtti

Jõs mätt'tõõđak lookjiškooulãst,
ämmtallaš mättstroittlest le'be meerlažškooulãst,
tuu puärresi puãtti vuãitte vaaikted mätt-tuärjjõ'sse,
jõs kuãbbaž-ne aa'sšin kuãskk tuu:

- Leãk vuãlla 18-ekksaž.
- Jãlstak puãrrsad å'rnn.

Puärresi puãtti vuãitte uu'ceed
tuu mätt-tuärjjõõzz meã'r, pãã'jeed tõn
le'be reiddad mätt-tuärjjõõzz vuäžžmõõžž voo'ps.

Jõs jãlstak jiõččinad le'be jee'res pããi'ķest ko puãrrsad å'rnn,
tuu puärresi puãtti jie uu'ced tuu mätt-tuärjjõõzz,
pe'ce vuãitte tã'lķ šuureed tõn.
Puärresi puãtti vaaikte kuuitãg tõõzz,
vuäžžak-a mättmateriaal-lââ'zz da mãttlããin
riikkstaanmõõžž.

Puãrrsããd puãtti jie vaaikãt tuu mätt-tuärjjõ'sse,
jõs mii-ne tãin kuãskk tuu:

- Leãk teãuddam 18 ee'ķķed da jãlstak jiõččinad.
- Leãk nãittlõõttãm.
- Leãk vue'llãkksaž pããrna huõlteei.

Jälstemtuärjjõs da jälstemlââ'ss

Kela tuärjjad mätt'tõõđji jälstummuž määusee'l
takai jälstemtuärjjõõzz le'be mätt-tuärjjõõzz jälstemlââ'zz.

Takai jälstemtuärjjõs

Lää'ddjännmest jälstei mätt'tõõtti
vuäitt vuäžžad takai jälstemtuärjjõõzz.
Takai jälstemtuärjjõõzz jeät occu mätt-tuärjjõsooccmõõžžin,
pe'ce tõn vääras lij jiijjäs ooccmõõš.
Seämma poorrâmkâdda kuulli
â'cce jälstemtuärjjõõzz õõutsââ'jest.

Poorrâmkoo'ddin juu'rdet oummuid,
kook jälste põõššjen seämma azlmest.
Takainalla poorrâmkâ'dd lij kaallâž,
äävkuei'm le'be piâr.
Õhtt oumaž še vuäitt lee'd poorrâmkâ'dd.

Poorrâmkâdda kuulli oummi puätti
vaaikte jälstemtuärjjõõzz meärra.
Puätti vaaikte jee'resnalla ko mätt-tuärjjõõzzâst.

Lââ'ssteâđaid takai jälstemtuärjjõõzzâst vuäžžak
Takai jälstemtuärjjõs -brosyyrâst da Kela ne'ttseeidain:

www.kela.fi/nuorttisaamkiolle

Vuäitak ärvvtõõllâd Kela ne'ttseeidai la'skķeem-mašina
veäkkä, mâ'mmet vuäžžak takai jälstemtuärjjõõzz (läädas).

www.kela.fi/laskurit

Mätt-tuärjjõõzz jälstemlââ'ss

Mätt-tuärjjõõzz jälstemlââ'zz vuei'tte vuäžžad
âlggjännmin le'be Ålaandâst mätt'tõõđi.
Sij jälstemlââ'ss lij 210 eu'rred mänpââ'jest.

Jälstemlââ'zz vuei'tte vuäžžad še Lää'ddjännmest
meermättškooulâst le'be liikkeem-mättškooulâst mätt'tõõđi,
koi määtt lie mäausla
da kook jälste mättstroit'tel aaztõõggâst.
Jälstemlââ'ss lij nu'tt 89 eu'rred mänpââ'jest.

Vuäitak vuäžžad jälstemlââ'zz da jee'res mätt-tuärjjõõzz
tä'lk mätt'tõõttâm-mänpõõ'jin.

Jälstemlââ'zz vuäžžmest ij leäkku ââ'kķraajj.
Puärrsi puätti jie vaaikât jälstemlââ'ssa.

Mätläinn

Vuäitak teaggted määttääd še
vää'ldee'l baanġkâst mätläain.
Määusak läain määust, ko määttad lie puuttâm.

Vuäitak vuäžžad mätlainnu riikkstaanmõõžž,
jõs vuäžžak mätt-tie'ġġ le'be
vuõrâsoummisskooultemtuärjjõõzz.
Riikkstaanmõš miârkkšââvv,
što Kela mähss läain määust ba'ġġke,
jõs jiõk jiõčč pââ'st mä'hssed tøn.
Kela kuuitâg pe'rrai läain tu'st mä'ġġlakast määust.

Oozz mätläain riikkstaanmõõžž Kelast.
Vuäitak oocċad tøn seämmast, ko oozzak mätt-tuärjjõõzz.

Ko Kela lij miõttâm tu'nne
mätläain riikkstaanmõõžž, vuäitak jiõčč va'lljeed,
koon baanġkâst oozzak mätläain.
Ton õõlgak jiõčč sagstõõllâd läain da tøn mäainai pirr,
mä'te koorg da määustmä'hssem pirr.

Mätläain riikkstaanmõõžž vuäitt vuäžžad
še puärraz â'rnn jälsteei 18-19-ekksaž,
hâ't son ij vuäžž mätt-tie'ġġ.
Jiõččines jälsteei vuälla 17-ekksaž še
vuäitt vuäžžad mätläain riikkstaanmõõžž,
jõs suu puärrsin lie uu'cces puätti.

Vuälla 18-ekksaž vuäžž läain 300 eu'rred mäanpââ'jest.
Vuälla 18-ekksaž taarbaš puärrsees miõdtummuž
mätläain kaggmõ'sše.
18-ekksaž da tøn puärrsab vuäžž mätläain
650 eu'rred mäanpââ'jest.

Ålggânmin mätt'tõõtti vuäžž mätläain
800 eu'rred mäanpââ'jest.

Mie'rräak jiõčč,
kaaggak-a läain da mõõn jiännai läain kaaggak õhttân vuâra.

Mätläain koorgid lââ'zztet läinnsu'mme
tõn ääi'j, ko vuäžžak mätt-tuärjjõõzz.
Ko jiõk teänab vuäžž mätt-tuärjjõõzz,
vuäžžak baanġkâst laask koorgi da läain mä'hssem väaras.

Mätläinnpue'rõs

Kela vuäitt mä'hssed vue'zz mätläinstad,
jõs čõõđtak õllškooultu'tġġõõzz mie'rräai'jest.
Tõn kääčċat mätläinnpue'rõssân.

Mätläinnpue'rõs lij 40 prosee'nt
tõn mätläain meä'rest, kää'tt mäânna pâ'jjel 2 500 eeu'rest.
Mätläinnpue'rõõzzâst lij jäänmõsmie'rr.
Jäänmõsmie'rr lij kiddy tõi'st,
mõõn veiddsõs tu'tġġõõzz leäk čõõđtam.

Vuäitak vuäžžad mätläinnpue'rõõzz,
jõs puk täk mäain teauddje:

- Leäk alttääm vuõssmõs õllškooulmäättääd 1.8.2014
le'be tõi mähġa.
- Čõõđtak tu'tġġõõzz mie'rräai'jest.
- Tu'st lij mätläinn pâ'jjel 2 500 eu'rred.

Jõs jiõk čõõđat tu'tġġõõzz mie'rräai'jest,
vuäitak kuuitâg vuäžžad mätläinnpue'rõõzz,
jõs tuu mäatt lie njuässam primmsallaš mäain diõtt.

Primmsallaš mäinn lij ouddmiärkkân puâccjõõvmmõš,
leâša tâ'lk jõs leäk vuäžžam puõzzâlmpei'vvtie'ğğ.
Primmsallaš mäinn lij še ouddmiärkkân päärna vuäžžmõš,
leâša tâ'lk jõs leäk vuäžžam puärrsipei'vvtie'ğğ.

Takainalla mättläinnpue'rõõzz ij taarbâž ooccâd.
Kela vuõlittad tõ'st tu'nne tu'mmstõõgg,
ko leäk valmstõõvvâm õllškooulâst.

Mättläinnpue'rõõzz fe'rttai kuuitâg ooccâd,
jõs haa'lääk vuäžžad tõn universitee'ttest čõõđtum
vue'llgab õllškooultu'tkkõõzz mâŋŋa.

Jõs leäk čõõđtam tu'tkkõõzz âlggânnam õllškooulâst,
i'lmmet tõ'st Kelaa'je.

Mättläinnkeä'ppõs

Jõs leäk alttääm õllškooulmäättääd
nu'tt ku'kes ääi'j mââiârâ,
što jiõk vuei't vuäžžad mättläinnpue'rõõzz,
vuäitak vuäžžad tu'tkkõõzz čõõđtummuž mâŋŋa
keä'ppõõzz piidi mä'hssmest.
Tõn kääččat mättläinnkeä'ppõssân.

Loogg lââ'zz mättläinnkeä'ppõõzzâst (läädas)

www.kela.fi/opintolainavahennys

Korggveä'kkvuõtt

Jõs leäk jõskkâm määttääd
da tuu puätti lie occka da tu'st lij mättläinn,
vuäitak ooccâd Kelast korggveä'kkvuõđ.
Te'l Kela mähss mättläinad koorgid.
Tu'st ij taarbâž mä'hssed tõid Kelaa'je määust.

Mä'htt puätti vaakte mätt-tuärjõ'sse?

Tu'st vuäžža lee'd puätti seämmast,
ko kaaggak mätt-tuärjõõzz.
Õõut ee'jj ääi'j puätti vuäžža lee'd ee'kkpuädraaj vee'rd.
Ee'kkpuädraaj me'rtââvv tõn mie'ldd,
kâ'll mänpââ'j leäk kaggâm mätt-tuärjõõzz.

Ee'kkpuädraaji ee'jj 2022

Vuäitak vuäžžad puättjid kuä'ss täätas ka'ldaree'jj ääi'j.
Mätt-tuärjõõzz da jälstemtuärjõõzz jeät la'skkuku puättjen.

Tuärjõsmänpââ'j ka'ldaree'jj ääi'j	Ee'kkpuädraaj, eu'rrred/ka'ldaree'kk
1	29 470
2	27 740
3	26 010
4	24 280
5	22 550
6	20 820
7	19 090
8	17 360
9	15 630
10	13 900
11	12 170
12	10 440

Tää'rkest ee'jj 2023 puädraajid (läädas):

www.kela.fi/opintotuki-omat-tulot

Jõs alttääk mäattaid le'be valmštõõvak kõõsk ee'jj,
vuäitak vuäžžad rää'jtõõztaa puättjid
ouddäl mäattääd älgmõõžž da valmštõõvvâm mähğa.
Kõõčč puädraajid kuuitäg mättmäänpõõ'ji ääi'j.
Ää'n huõl tõ'st,
što tu'st lie puätti mätt'tõõttâmääi'j
jäänmõsân 870 eu'rred määnpää'jest tuärjõsmäänpää'j õõl
da 2 600 eu'rred määnpää'jest tuärjõõzste'mes määnpää'j õõl.

Kela vuäitt raukkâd tuu se'lvted,
kuä'ss leäk vuäžžam puättjääd.

Jõs jõõskak mäattääd kõõsk ee'jj,
tõn mähğa puättjääd vää'ldet lokku tiudd ee'jjest.

Jõs puätti mâ'nne pâ'jjel ee'kkpuädraaj

Tu'st fe'rttai jiõčč ää'nned huõl tõ'st,
što puätti jie mõõn pâ'jjel ee'kkpuädraaj.
Jõs tõk mâ'nne pâ'jjel,
Kela pe'rrai määust leigga mahssum mätt-tuärjõõz.
Kela lâä'zzat su'mme, koon pe'r'rjet, 7,5 prosee'nt pâäjõõz.

Jõs vuämmšak,
što vuäžžak puättjid pâ'jjel ee'kkpuädraaj,
vuäitak tuejjeed nääi't:

- Ooz3 mätt-tuärjõõz tå'lk vuässa mätt'tõõttâm-määnpõõ'jin.
- l'immet Kelaa'je, što jiõk vää'ld mätt-tuärjõõz
tuu va'lljeem määnpõõ'jin.
- Maaccât mätt-tuärjõõz tuu va'lljeem määnpõõ'jin Kelaa'je.

Maaccât pâi'lmeärresaž mätt-tuärjõõzid
pue'tti ee'jj njuhččmannu loopp räjja mõõnee'st.

Tuärjjõs škooulmaa'tkid da porrmõõžžid

Škooulmä'tkk'tuärjjõs

Škooulmä'tkk'tuärjjõžžâst lie jee'res mäain mätt'tõõttjid,
koin lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse,
da jee'res mätt'tõõttjid

Ķeä'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse?

Tu'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse,
jõs teâudak kuhttuid täid mäainaid:

- Ķiõrgtak vuâđđškooul ee'jj 2021 le'be tõn mângja.
- Leäk šõddâm ee'jj 2004 le'be tõn mângja.

Škooulmä'tkk'tuärjjõs mätt'tõõttja, Ķeä'st lij vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse

Vuäitak vuäžžad tuärjjõžž škooulmaa'tkääd,
jõs spraavak ouddmiärkkân

- lookkjiškooulmäättaid le'be
vuõräsoummilookkjiškooulmäättaid
- ämmtallaš vuâđđtu'tkkõõžž
- ämmt-tu'tkkõõžž
- valmštõ'tti škooultõõžž, ouddmiärkkân TUVÄ-škooultõõžž
- mättõõlgtum oummid jurddum luõvâs čuõvtemtuâj
škooultõõžž.

Vuäitak vuäžžad tuärjjõžž,
jõs tuu škooulmä'tkk lij õõut ärra uu'ccmõsân 7 kilometted.

Jõs tu'st lie uu'ccmõsân 15 mä'tkkpei'vved
ka'Indarmäänpââ'jest, vuäitak vuäžžad tiuddmeärssaž
škooulmä'tkk'tuärjjõžž.

Jõs tu'st lie 10–14 mä'tkkpei'vved ka'Indarmäänpââ'jest,
vuäitak vuäžžad škooulmä'tkk'tuärjjõžž,
leäša tuärjjõžž mie'rr lij pie'll tiuddmeärssaž tuärjjõžžâst.

Jõs âânak tuu škooulmä'tkkest õõlmâs jäåttlõõgg
le'be škoouljää'dtummuž,
jiõk takainalla määu's maa'tkinad ni mäid.

Škooulmä'tkk'tuärjjõs mätt'tõõttja, Ķeä'st ij leäkku vuõiggâdvuõtt mäauste'mes škooultõ'sse

Vuäitak vuäžžad tuärjjõžž škooulmaa'tkääd,
jõs spraavak ouddmiärkkân

- lookkjiškooulmäättaid
- ämmtallaš vuâđđtu'tkkõõžž
- valmštõ'tti škooultõõžž, ouddmiärkkân TUVÄ-škooultõõžž.

Vuäitak vuäžžad tuärjjõžž,
jõs tuu škooulmä'tkk õõut ärra lij uu'ccmõsân 10 kilometted.

Jõs tu'st lie uu'ccmõsân 15 mä'tkkpei'vved
ka'Indarmäänpââ'jest,
vuäitak vuäžžad tiuddmeärssaž škooulmä'tkk'tuärjjõžž.
Jõs tu'st lie 10–14 mä'tkkpei'vved ka'Indarmäänpââ'jest,
vuäitak vuäžžad škooulmä'tkk'tuärjjõžž,
leäša tuärjjõžž mie'rr lij pie'll tiuddmeärssaž tuärjjõžžâst.

Što vuäitak vuäžžad tiuddmeärrsaž tuärjjööz,
mäinnan lij mä'tkkpeei'vi meä'r lââ'ssen,
što tuu määt'k mä'hsse pä'jjel 54 eu'rred mänpââ'jest.
Te'l määusak takainalla maa'tkin jiöčč
43 eu'rred mänpââ'jest.

Što vuäitak vuäžžad peä'l tiuddmeärrsaž tuärjjöözâst,
mäinnan lij mä'tkkpeei'vi meä'r lââ'ssen,
što tuu määt'k mä'hsse pä'jjel 27 eu'rred mänpââ'jest.
Te'l määusak takainalla maa'tkin jiöčč
21,50 eu'rred mänpââ'jest.

Jõs âanak Waltti-jäätllögg, škoouljää'dtummuž
le'be jiöčč jä'rjstum jää'ttemnääl,
vuäitak kuuitâg vuäžžad škooulmä'tkktuärjjööz,
hå't tuu määt'k mä'hsse uu'ccab.

Waltti-jäätllök lij määngain päi'kk-koo'ddin.
Kiöčč päi'kk-koo'ddid da loogg lââ'zz (lääddas):

waltti.fi

Škoouljää'dtummuš miärkkšâäv,
što mättstrooi'tel le'be kå'dd
jäärjast tu'nne škoouljää'dtummuž
le'be vuästt tu'nne mä'tkkliippid škooulmätkka.

Jõs tuu âänmest ij leäkku öölmâs jäätllök
le'be škoouljää'dtummuš,
vuäitak jää'tted škoou'le tuu jiöčč va'lljeem naa'lin,
ouddmiärkkân jiijjad aautin le'be puärraz mie'ldd.

Škooulmä'tkktuärjjööz ooccâm

Tiuddâd ooccmöözž škooulmä'tkktuärjjöözâst
da tääimat tön jiijjad mättstroit'tla.
Kela mähss tuärjjööz jää'ttemnäälad mie'ldd
vuoi'ggest lippkaaupseeja, mättstroit'tla le'be tu'ne.

Jõs âanak buuss,
vuäžžak mättstroit'tlest vuä'sttemtuöđštööz.

Tu'st fe'rttai jee'rab ooccâd škooulmä'tkktuärjjööz
juo'kk lookkâmee'jj.

Pormöštuärjjõs

Öllškooulmä'ttöötti vuäitt vuäžžad
vuälööz pormöözžin porrâmpaai'kin,
kook lie mie'ldd pormöštuärjjöözâst.

Määusak pormöözžâst uu'ccab,
ko čuä'jtak mätt'tööttikoort
le'be Kela pormöštuärjjöskoort.

Porrâmpäai'k, kook lie mie'ldd
pormöštuärjjöözâst (lääddas):
www.kela.fi/opiskelijaravintolat

Õllškooulmätt'tõõtti tiõrvâsvuõthâiddmähss

Ämmatõllškoouli da universitee'tti mätt'tõõtti
â'lğge mä'hssed Kelaa'je tiõrvâsvuõthâiddmäus.
Mähss lij nu'tt 36 eu'rred lookkâmpâ'jest.

Tiõrvâsvuõthâiddmäusain teäggdet Pâ'jjmätt'tõõttji
tiõrvâsvuõthâiddfoond (Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö
le'be YTHS) toi'mmjummuž.
Ämmatõllškoouli da universitee'tti mätt'tõõtti
vuäžža YTHS:st tiõrvâsvuõthâaid.

Kela ij vuõltdâd mäusast laask.
Ton õõlgak jiõčč mu'stted mä'hssed tõi.

Mähss âlgg mä'hssed 2 vuâra ee'jjest.
Määu's kíđđlookkâmpâ'j mäus mâaimõõzzâst 31.1.
da čõhččlookkâmpâ'j mäus mâaimõsân 30.9.
Vuäitak mä'hssed mäus nee'ttest:
www.kela.fi/neettest

Vuõrâsoummiškooultemtuärjjõs

Jõs leäk leämmaž reäuggjie'llmest uu'ccmõsân 8 ee'kked,
vuäitak vuäžžad vuõrâsoummiškooultemtuärjjõõzz.
Tõn meätt Reäuglažvuõttfõndd (Työllisyysrahasto), ij Kela.

Lââ'ssteâđaid vuäžžak adrõõzzâst (läädas):

www.tyollisyysrahasto.fi

Jõs vuäžžak vuõrâsoummiškooultemtuärjjõõzz
uu'ccmõsân 8 neä'ttel ääi'j,
Kela vuäitt miõttâd tu'nne mätläain riikkstaanmõõžž.
Staanmõš lij 650 eu'rred mänpâ'jest.

Prizoovnee'kk tuärjjõõzz

Prizoov spraavmõš miärkkšââvv
armeijaa'je le'be siviilkääzzkõ'sse mõõnmõõžž.

Armeijast le'be siviilkääzzkõõzzâst joo'tti vuäžž
kääzzkõspäi'kstes smavv pei'vvtie'ğğ.

Tõn lââ'ssen Kela vuäitt mä'hssed sääldatveä'kkvuõđ.
Tõn vuei'tet mä'hssed armeijast le'be siviilkääzzkõõzzâst
joo'ttja le'be suu roodnairuãđid.
Roodnairuãđin juu'rdet prizoovnee'kk pie'llkuei'm
da äävkuiei'm, koin prizoovnee'kkest lij õhttsaž päärnaž.
Lââ'ssen roodnairuãđ lie prizoovnee'kk jii'jjes päärna
da pie'llkuei'm päärna.

Kela vuäitt mä'hssed sääldatveä'kkvuõđ še ooumže,
kää'tt puätt älggjänmin Lää'ddjännma kääzzkõ'sse.

Sääldatveä'kkvuõ'tte ko'lle

- vuãđđveä'kkvuõtt
- jälstemveä'kkvuõtt
- jeä'ltemveä'kkvuõtt spesiaalveä'kkvuõtt.

Lââ'ssen Kela vuäitt mä'hssed mättläain koorgid.

Sääldatveä'kkvuõđ vuei'tte vuäžžad

- prizoovneķ
- pie'llkuei'mm
- äävkuiei'mm, jõs kuõi'min lij õhttsaž päärnaž
- prizoovnee'kk jii'jjes päärnaž le'be pie'llkuei'm päärnaž.

Puättji vaaiktõs sääldat teä'ğğveäkka

Sääldat teä'ğğvie'kk meärra vaaikte puätti,
koid prizoovneķ da suu roodnairuãđ vuäžžã kääzzkõspoddân.
Puätti vää'ldet lokku nettmierri'si'žžen
le'be piidi kie'ppummuž mǎŋŋa.
Teä'ğğvie'kk mie'rr occan
nettpuättjid va'stteei suummin.

Prizoovnee'kk pä'lkk- da põõrgâsneķpuättjid
lij kuuitâg 300 eeu'r suõjjvue'ss.
Suõjjvue'ss miärkat suum,
koon kääzzkõ'sttjen aãrrai vuäitt teä'n'jed mäãnpâã'jest nu't,
što tõt vaaikat sääldat teä'ğğvie'kk meärra.

Vuãđđveä'kkvuõtt

Kela vuäitt mä'hssed prizoovnee'kk
roodnairue'tte vuãđđveä'kkvuõđ.
Vuãđđveä'kkvuõtt kätt kuei'm da päärnai juõ'kkpeivvsaž
koolaid, koid jee'res puätti jie ri'jtte.
Tõk lie ouddmiärkkân porrmõ'sše, pihttsid
da tiõrvâsvuõthãiddma kuulli kool.

Vuãđđveä'kkvuõđ tiudd mie'rr lij
nu'tt 679 eu'rred mäãnpâã'jest.
Veä'kkvuõđ meärra vaaikte piãrri puätti da päärnai mie'rr.

Jälstemveä'kkvuõtt

Kela vuäitt mä'hssed prizoovnee'kk da suu roodnairuãđ
toolkvaž jälstemkoolaid.

Kela vuäitt miõttãd jälstemveä'kkvuõđ
prizoovneķka jiõccses tã'lķ,
jõs son lij jälstam jiõččines
3 mäãnpâã'j äãi'j ouddãl kääzzkõõzz.

Jälstemkoolaid la'skkeet vuâkr, čää'ccmääusaid,
liädggmääusaid, aazzâlmva'sttöõgg, aazzâlmääin koorgid
di piâripöört hâiddamkoolaid.

Jeä'ltemveä'kkvuõtt

Jõs prizoovneĳ ij pãâ'st mã'hssed pãärnže jeä'ltemveä'kkvtõõzz,
Kela vuäitt mã'hssed jeä'ltemveä'kkvuõđ
armeija le'be siviilkääzzkõõzz ääi'j.

Spesiaalveä'kkvuõtt da mättlääin koorg

Kela vuäitt mã'hssed prizoovnee'kk roodnairue'tte
ouddmiärkkãn tiõrvãsvuõttãiddma
le'be pãärnaihãiddma õhttneeĩ koolaid.
Tãn kããččat spesiaalveä'kkvuõttãn.
Kela vuäitt mã'hssed še prizoovnee'kk da
suu roodnairuãđ mättlääin koorgid.

Jee'res veä'kkvuõđ

Jõs prizoovneĳ lij e'ččluõvãsvuõđãst,
son vuäitt vuãžžad e'ččvuõtt-tie'ğğ.

Jõs jiõk vuei't vuãžžad säãldatveä'kkvuõđ,
tu'st vuäitt lee'd vuõiggãdvuõtt vuãžžad
takai jälstemtuãrjõõzz.
Tãã'rkest äã'sš Kelast.

Ooccãm da mã'hssem

Oo33 mätt-tuãrjõõzz, takai jälstemtuãrjõõzz
da säãldatveä'kkvuõđ nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Tãã'rkest ooccmõõžžãst,
mõõk meãlddõõzz tõ'st â'lğge lee'd.
Meãlddõõzzid še vuäitt tããimted nee'ttest.

Vuäitak ooccãd tuãrjõõzzid še lomaakkin,
koon vuãžžak Kela konttrin da ne'ttseeidain:

www.kela.fi/lomaakk

Kela pãã'staddrõs lij
Kela
PL 10
00056 KELA

Tããimat škooulmä'tkktuãrjõsooccmõõžž jiijjad mättstroĩ'ttla,
ij Kelaa'je.

Vuäitak hãiddad miãlggãd puk aa'sšããd te'lfoonãst.

Ko Kela lij ĳiõtt'tõõllãm ooccmõõžžad,
vuãžžak tu'mmstõõgg domoi.
Tu'mmstõõggãst mušttlet tuãrjõõzz meã'r, vuãđ
da mã'hssempeeĩ'v.
Vuãžžak tu'mmstõõgg te'l še,
jõs tu'ne ij leãkku miõttum tuãrjõs.

Kela mãhss tuãrjõõzz tuu baŋkktil õõl.
Mätt-tuãrjõõzz, takai jälstemtuãrjõõzz da säãldatveä'kkvuõđ
mã'hssempeeĩ'vv lij mããnpãã'j 1. baŋkkpei'vv.

I'lmmet, jōs vuâkkad mottai

Jōs jie'llmad mottai,
tōt vuäitt vaaikted tuu Kelast vuäžžam tuärjjōōzzid.
Muuttās vuäitt kuōskkād ouddmiärkkân jälstummuž, puättjid,
reâuggmōōžž le'be piärri.

Muu'št i'lmmed muttsin Kelaa'je.
Vuäitak tuejjeed tōn nee'ttest, te'lfoonâst le'be konttrest.

Tuu vasttōōzzâst lij vue'zzstad ainsmâ'tted,
štō Kelast lie vuōigg teäđ.
Te'l tuärjjōōzz määu'set tu'nne vuōigg šooržen.

Jōs tu'mmstōōggâst lij vââ'kk

Jōs Kela tu'mmstōk lij tuu miōlâst vââgglaž,
vuäitak ooccâd tu'mmstō'kke muttâz.

Vuäžžak tu'mmstōk-kee'rj mie'ldd vuä'ppōōzzid tō'st,
mä'htt muttâz oozžât.

Jōs tu'st lie kōōččmōōžž, vâä'ld vuōššân õhttvuõđ Kelaa'je.

Nee'ttest vuäitak

- ooccâd tuärjjōōzzid
- vuōltteed meâlddōōzzid
- tää'rkksted ooccmōōžžad vue'jj
- vuōltteed saaggid
- i'lmmed muttsin
- looppted tuärjjōōzz.

Näai't Kela kääzzkâstt

Nee'ttest

Loogg Kela tuärjjōōzzi pirr
nuörttsää'mkiõ'lle:

www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Kōōjj vuä'ppōōzz:

www.kela.fi/kysy-kelasta

La'skked tuärjjōōzz meä'r:

www.kela.fi/laskurit

Ä'sšed nee'ttest:

www.kela.fi/neettest

Ķee'rjtōōđ ne'ttkääzzkō'sse

OmaKelaa'je da ääi'jva'rrjumša
fe'rttai tobddeed. Taarbšak
banjktiõttid le'be mobiilstaanõōgg.

Veä'kk ä'sštōōllmō'sše

Jōs nee'ttest ä'sštōōllmōš
lij vaiggâd, vuäitak vuäžžad
tōōzz vie'kk:

www.kela.fi/neettest

Ougglōskääzzkōōzzâst vuäžžak
persoonlaž vuä'pstummuž
da ohjjummuž:

www.kela.fi/ouggloskaazzkos

Vuäitak u'vded nuu'bb ooumže
vuōiggâdvuõđ hâiddad aa'sšid
peä'lstad.

Konttrest

Tää'rkest addrōōzzid
da äävaiäärramaai'jid:

www.kela.fi/konttrest

Te'lfoonâst

Nuörttsää'mkiõllsaž te'lfonkääzzkōs
Äävai vu-pi čiäss 9-11.

020 634 4795

Va'rre te'lfoonäai'j

Vuäitak kue'dded
õhttvuõttvä'lddemraukkmōōžž
ne'ttpää'stin:
saame@kela.fi

Jee'res kääzzkâ'stemnâamar

Äävai vu-pi čiäss 9-16.

Jeältōōgg.....020 692 202

Jälstummuš.....020 692 210

Meeraikōskksa vue'jj
(vu-pi čiäss 10-15).....020 634 0200

**Mätt'tōōttmōš
da prizoov.....020 692 209**

Säursmättmōš da
lää'mestuärjjōōzz.....020 692 205

Pe'rrjummuš.....020 634 4940

Pi'rğgeemtuärjjōs.....020 692 207

Puōccmōš da koort.....020 692 204

Puärrazvuõtt.....020 692 206

Reaugte'mesvuõtt.....020 692 210

Soi'ttjummuš da vuârddmōōžž
määus meä'rtâ'vve tuu operaattoor
hâ'ddliist mie'ldd.

Kela nuõrttsää'mkiõ'lle

Nuõrttsää'mkiõllsa ne'ttseeid:

www.kela.fi/nuorttsaamkiolle

Sää'mkiõllsa brosyyr:

Jeältõõgg da jee'res jeältõkvuäžžai tuärjjõõzz

■ **Mätt'tõõdi da prizoovnee'kk tuärjjõõzz**

Pi'rggēemtuärjjõs

Puõccmõš da säursmätmõš

Pä'rnnpiârri

Reaugte'mesvuõtt

Siirdõõttâm Lää'ddjânma

le'be Lää'ddjânmmest ålggânmmid

Takai jälstemtuärjjõs

Sää'mkiõllsaž brosyryid vuäitt pri'nttjed
nee'ttest addrõõzzâst:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet